

ханізму зменшення монополізації ринку великим бізнесом, а також заохочення до підвищення своїх кваліфікаційних навичок у сфері бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богач Ю., Сивак Н. Роль та проблеми малого підприємництва. URL: <http://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/56/581.pdf>.
2. Крисак А. О., Мусятовська О. С. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2018/16.pdf.

REFERENCES

1. Bohach Yu., Syvak N. Rol ta problemy maloho pidpriemnytstva. URL: <http://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/56/581.pdf>. [in Ukrainian].
2. Krysak A. O., Musiatovska O. S. Problemy ta perspektyvy rozvytku maloho biznesu v Ukraini. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2018/16.pdf. [in Ukrainian].

Чепис Уляна Андріївна

*студент 4 курсу 2 групи інституту підготовки юридичних кадрів
для СБУ Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ПРОЦЕС РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЄС

Наукова робота присвячена дослідженню особливостей розвитку єдиного ринку Європейського Союзу та процесу його становлення. Автор проаналізував чинне Європейське законодавство, наукові доктрини та зробив відповідні висновки.

Ключові слова: спільний ринок, внутрішній ринок, Європейський Союз, міжнародна економічна інтеграція.

Chepys Ulyana

*4th year cadet of the 2nd group of the Institute of Legal Training for the
SSU of Yaroslav Mudryi National Law University*

THE PROCESS OF DEVELOPMENT AND FORMATION OF THE EU MARKET

The scientific work is devoted to the research of the peculiarities of the development and formation of the united market of the European Union. The author has analyzed the current European legislation, scientific doctrines and has made appropriate conclusions.

Keywords: common market, internal market, European Union, international economic integration.

На сучасному етапі світова економіка характеризується високим рівнем інтеграції та глобалізації. З кожним роком міждержавні кордони стають менш помітними, а відмінності в економіці країн зникають.

При цьому міжнародна економічна інтеграція являється основною підсистемою світової економіки. У перекладі з латинської термін «*integratio*» означає об'єднання в ціле окремих частин. Тобто наслідком інтеграції є формування цілісної економічної системи. Однак сьогодні термін «міжнародна економічна інтеграція» є значно ширшим і багатограннішим [6, с. 39].

В основному, у світовій доктрині виділяють 3 підходи щодо розуміння «міжнародної економічної інтеграції», які згруповані у три відповідні школи: ринкова, ринково-інституційна та структурна.

На основі аналізу цих трьох підходів можна сказати, що міжнародна економічна інтеграція – це процес, який з'явився внаслідок міжнародного поділу праці та зближує економіки країн. При цьому в результаті такого процесу формується єдиний економічний простір, у якому здійснюється безперешкодне переміщення капіталу, товарів та послуг, робочої сили.

Посилення взаємозалежності між країнами виступає метою інтеграції. Ступінь інтегрованості країни залежить від рівня відкритості економіки держави. Міжнародна економічна інтеграція характеризується взаємовпливом економік різних країн, узгодженістю їх економічної політики і взаєминами з третіми країнами [3, с. 212].

У процесі розвитку європейської економічної інтеграції, науковці виокремлюють стадії та етапи. При цьому найбільш вдалим та

аргументованим є запропоноване А. Філіпенко виокремлення міжнародної економічної інтеграції через сім етапів: 1) преференційна зона; 2) зона вільної торгівлі; 3) частковий митний союз; 4) митний союз; 5) спільний ринок; 6) економічний союз; 7) повна інтеграція [5, с. 216].

На основі цієї класифікації, преференційна зона призводить до зниження митних зборів у торгівлі між державами-членами угоди. Також А. Філіпенко виокремлює такий етап, як частковий митний союз, що передує митному союзу. На цьому етапі країни зберігають свої тарифи на взаємну торгівлю і визначають спільний зовнішній тариф на торгівлю з країнами, які не є учасниками угоди [4, с. 12–13]. Найбільш визначним є саме 7 етап, адже він характеризується передачею частини суверенітету членами об'єднання до компетенції наднаціональних органів влади.

Однак, загальноприйнятною класифікацією є поділ міжнародної економічної інтеграції на 5 етапів.

Зокрема, перший етап – зона вільної торгівлі, що діє на основі Римського договору. Даний договір вперше скасовував митні податки, обмеження на взаємну торгівлю між країнами, а також встановив єдиний спільний митний тариф і запроваджував загальну митну політику стосовно третіх країн [2; 72]. На цьому етапі у 1957 р. лідери Бельгії, Нідерландів, Люксембургу, Італії, Франції та Німеччини вирішили створити Європейське економічне співтовариство.

Другий етап представляв собою митний союз. З цього моменту почали запроваджуватися певні заходи зі створення єдиної правової бази та економічного середовища для господарської діяльності юридичних і фізичних осіб. На цьому етапі до шістки країн, що стали членами інтеграційного об'єднання, приєдналися Данія, Ірландія, Велика Британія [2; 72].

Третім був етап створення спільного ринку, який скасував залишки перешкод та обмежень на шляху переміщення товарів, послуг, капіталу і робочої сили. Крім того, країни домовилися щодо скасування прикордонних митних постів та паспортного контролю, подолання відмінностей у стандартах, здійснення заходів взаємного визнання освітніх сертифікатів, забезпечення рівними правами всіх

виробників об'єднання при державних закупівлях продукції, подолання відмінностей в системі оподаткування [7]. Це призвело до приєднання Греції до ЄС.

Далі – етап економічного союзу, протягом якого інтенсивно розвивається валютний союз та поживляється політична інтеграція. При цьому цікавим є те, що офіційна назва «Економічний союз» з'явилася набагато пізніше, а саме після ратифікації державами-членами Маастрихтських угод. На даному етапі приєдналися Іспанія та Португалія.

Останнім етапом є повна інтеграція, яка запроваджує єдиний ринок та валюту, створює наддержавні органи правління та ліквідує державні кордони. При цьому, нині лише Європейський Союз пройшов усі п'ять етапів, а інші об'єднання – лише два.

Основною метою створення ЄС є запровадження спільного ринку. Умови переходу до спільного ринку містить митний союз, адже на цьому етапі скасовуються митні податки між країнами-членами. Однак, аби перейти до спільного ринку необхідно вирішити ще декілька питань, а саме: 1) створити підґрунтя спільної політики, щоб розвивати окремі сектори, галузі економіки (ЄС визнав такими секторами транспорт та сільське господарство); 2) розробити механізм забезпечення умов для вільного переміщення робочої сили, капіталу, послуг та інформації.

Таким чином, спільний ринок має за мету спростити перетин кордону товарами, які походили з країн-членів об'єднання. Нині цей тип союзів реалізований у формі ЄС, який з 1993 року визначає створення спільного ринку.

Термін «спільний ринок» згадується в усіх статутних договорах Європейського співтовариства. Як приклад, можна навести Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії від 1957 р., який передбачав створення спільного ринку в сфері атомної енергії.

Відповідно до ст. 2 Договору про заснування ЄС 1957 р. [8], завданнями Співтовариства, які мають бути використані через створення спільного ринку та прогресивне зближення економічної політики держав-членів, є сприяння гармонійному розвитку економічної

діяльності; підвищення стабільності та рівня життя; встановлення більш тісних відносин між державами-членами.

У 1986 р. Єдиний європейський акт замінив термін «спільний ринок» на «внутрішній ринок». На основі цього акту були внесені зміни до Договору про ЄС, які полягали у спрощенні процедури ухвалення рішень з питань, що стосувалися змін спільного митного тарифу; вільного переміщення послуг та капіталу; зближення національного законодавства.

Відповідно до статті 14 Договору про функціонування ЄС [1], внутрішній ринок – простір без внутрішніх кордонів, в якому, згідно з положеннями Договору, забезпечується вільний рух товарів, осіб, послуг і капіталу. А з 2007 р. Лісабонський договір вживає лише поняття «внутрішній ринок», що є підтвердженням уніфікації термінології.

Таким чином, побудова спільного ринку має завершитися створенням єдиного простору, який сприятиме переходу на новий рівень економічної інтеграції, яким є економічний союз.

На основі проведеного аналізу можна дійти висновку, що єдиний європейський ринок – простір вільного переміщення товарів, послуг осіб, і капіталу в межах ЄС. При цьому громадяни ЄС наділяються правом працювати, мешкати та провадити бізнес у будь-якій державі, що є членом ЄС. Офіційною датою створення єдиного ринку є 1992р., що відображено у Договорі про Європейський Союз.

Також слід відзначити, що хоч Угодою про ЄС було вироблено 12-річний план переходу до спільного ринку до 1969 р., однак цієї мети не було досягнуто. Єдиний відчутний результат відбувся у сфері забезпечення вільного переміщення товарів шляхом створення союзів споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Договір про функціонування Європейського Союзу від 07.02.1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text.

2. Козик В. В., Панкова А. А., Григор'єва О. Ю., Босик А. О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум : навч. посіб. Вікар, 2003. 368 с.

3. Мальський М. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 397 с.
4. Філіпенко А. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: монографія. Знання України, 2004. 304 с.
5. Філіпенко А. Світова економіка. Либідь, 2000. 582 с.
6. Хасбулатова Р. І. Світова економіка і міжнародні економічні відносини: підручник для бакалаврів. 2006. 1200 с.
7. Циганкова Т. М. Міжнародна торгівля: навч. посібн. 2001. 488 с.
8. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) редакція від 01.01.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.

REFERENCES

1. Dohovir pro funktsionuvannya Yevropeiskoho Soiuzu vid 07.02.1992 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text [in Ukrainian].
2. Kozyk V. V., Pankova A. A., Hryhorieva O. Yu., Bosyk A. O. (2003). Mizhnarodna ekonomika ta mizhnarodni ekonomichni vidnosyny. Vikar [in Ukrainian].
3. Malskyi M. (2002). Mizhnarodni vidnosyny: Istoriia. Teoriia. Ekonomika. Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka [in Ukrainian].
4. Filipenko A. (2004). Mizhnarodni intehratsiini protsesy suchasnosti. Znannia Ukrainy [in Ukrainian].
5. Filipenko A. (2000). Svitova ekonomika. Lybid [in Ukrainian].
6. Khasbulatova R. I. (2006). Svitova ekonomika i mizhnarodni ekonomichni vidnosyny. [in Ukrainian].
7. Tsyhankova T. M. (2001). Mizhnarodna torhivlia. [in Ukrainian].
8. Dohovir pro zasnuvannya Yevropeiskoi Spilnoty (Dohovir pro zasnuvannya Yevropeiskoho ekonomichnoho spivtovarystva) redaktsiia vid 01.01.2005 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text [in Ukrainian].